

PRZYJAZNA I DOBRZE ZORGANIZOWANA SZKOŁA DLA NOWYCH UCZNIÓW.
List do Ministra Edukacji i Nauki Przemysława Czarnka

08.03.2022

Ze względu na bieżącą agresję Rosji na Ukrainę, państwo polskie – w niespotykanej od dawna skali – stało się odpowiedzialne za dzieci, które przybyły do naszego kraju, szukając schronienia. Naszym wspólnym zadaniem stało się zapewnienie im bezpieczeństwa (fizycznego i psychicznego), możliwości powrotu do równowagi i kontynuacji nauki oraz rozwoju. Jedną z podstaw do zapewnienia tego jest przyjazna i dobrze zorganizowana szkoła, która przyjmie nowych uczniów oraz wesprze ich rodziców i opiekunów. Jesteśmy przekonani, że Ministerstwo już podejmuje liczne działania mające na celu bezpieczne włączenie dzieci z Ukrainy w nasz system edukacji. Jako organizacje pozarządowe pracujące z dziećmi w sytuacji kryzysu chcemy podzielić się wiedzą, praktyką i doświadczeniem, aby wzmocnić wdrażane działania MEiN.

Bazując na wypracowanych przez międzynarodowe organizacje standardach edukacji w sytuacjach kryzysowych oraz naszych doświadczeniach, rekomendujemy włączenie poniższych rozwiązań w planowane rekomendacje i zapisy prawne regulujące działania oświatowe na rzecz dzieci z Ukrainy:

- 1. Zorganizowanie systemowego wsparcia – na terenie szkół i poradni psychologiczno-pedagogicznych – dla rodziców i opiekunów dzieci z doświadczeniem uchodźczym w wieku szkolnym.** Takie rozwiązanie pozwoli rodzinom lepiej poradzić sobie z trudnościami związanymi z ucieczką i wojną i przejść na etap adaptacji do nowych warunków oraz bezpośrednio wzmocnić swoje dzieci w sytuacji dramatycznych zmian.
- 2. Utworzenie i prowadzenie do końca bieżącego roku szkolnego oddziałów adaptacyjnych dla dzieci z doświadczeniem uchodźczym, skoncentrowanych na adaptacji do nowej szkoły i nauce języka.** Czas, który pozostał do wakacji, proponujemy, by w dużej mierze wykorzystać na zajęcia, które będą wspierać dobrostan psychiczny nowych uczniów, integrować ich ze społecznością szkolną i umożliwiać im partycypację w życiu placówki i jej otoczeniu. Proponujemy, by nowo przybyli uczniowie otrzymali w szkole możliwość uczestniczenia w zajęciach artystycznych i sportowych. Regularna nauka w języku polskim mogłaby – w razie potrzeby – rozpocząć się wraz z nowym rokiem szkolnym.
- 3. Wprowadzenie oferty edukacyjnej wzmocniającej umiejętności słuchania, rozwiązywania problemów i konfliktów oraz działania w szacunku do różnorodności skierowanej do całej społeczności szkolnej (edukacja antydyskryminacyjna, edukacja nt. praw człowieka).** W nowej sytuacji są wszyscy uczniowie i potrzebują kompetentnej pomocy, aby dobrze ułożyć wzajemne relacje i stworzyć szkołę, w której wszyscy chcą się uczyć.
- 4. Wdrożenie systemowej edukacji nauczycieli w zakresie komunikacji międzykulturowej, zagadnień związanych z migracjami i wspieraniem rezyliencji (np. poprzez model Mentora Rezyliencji) – tak, aby nabyte umiejętności od razu mogły stać się narzędziem wykorzystywanym w ich bieżącej pracy z nowymi uczniami.** Ze względu na pilność tej potrzeby, podstawowe szkolenia w tym zakresie mogłyby odbywać się w formie zdalnej i obejmować niezbędną bazę.
- 5. Na czas adaptacji wprowadzenie do placówek edukacyjnych mentorów międzykulturowych – odpowiednio przeszkolonych osób (najlepiej z kraju pochodzenia dzieci), które udzielają bieżącego wsparcia językowego i adaptacyjnego w trakcie zajęć (zarówno dla uczniów, jak i nauczycieli).**

6. Zwrócenie szczególnej uwagi na sytuację dzieci-migrantów z niepełnosprawnościami oraz dzieci, które nie są obywatelami Ukrainy. Ich trudności adaptacyjne mogą być wielokrotnie spotęgowane i powinny otrzymać niezbędne wsparcie personelu placówek.
7. Przygotowanie kadry pedagogicznej do zapobiegania konfliktom międzykulturowym na terenie szkoły i w jej otoczeniu. Wspieranie współpracy i integracji różnych środowisk społeczności szkolnej.
8. Przygotowanie kadry psychologiczno-pedagogicznej placówek do realizacji badań przesiewowych w kierunku występowania zespołu stresu pourazowego oraz innych trudności związanych ze zdrowiem psychicznym, wynikających z nadmiernej ekspozycji na stres u dzieci z doświadczeniem uchodźczym – tak, aby ewentualne symptomy mogły zostać dostrzeżone odpowiednio wcześnie, a dziecko mogło otrzymać niezbędną pomoc. Wczesna interwencja w takich sytuacjach może uchronić dziecko przed negatywnymi konsekwencjami w obszarze zdrowia psychicznego.
9. Zorganizowanie na terenach szkół wzmożonej weryfikacji i możliwości uzupełniania szczepień ochronnych oraz badań przesiewowych w kierunku chorób zakaźnych – tak, żeby wzmocnić bezpieczeństwo zdrowotne uczniów.
10. Obligatoryjne wdrożenie standardów ochrony dzieci we wszystkich placówkach oświatowych, aby stworzone warunki były jak najbardziej bezpieczne, a ewentualne zagrożenia – wykrywane szybko i skutecznie. Wszystkie materiały niezbędne do wdrażania standardów dostępne są bezpłatnie na stronie <https://standardy.fdds.pl/>.
11. Wdrożenie powyższych propozycji i działań edukacyjnych nie tylko we wszystkich rodzajach placówek oświatowych, ale także we wszystkich miejscach, w których przebywają dzieci bez opieki i dzieci ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi, zdrowotnymi i opiekuńczymi.

Organizacja edukacji w sytuacji, w której się znaleźliśmy, jest ogromnym wyzwaniem. Największym wyzwaniem jest jednak dla samych dzieci, które w dramatycznych okolicznościach zmieniły swoje otoczenie, zostawiły swoje domy, swoich bliskich, swoje dotychczasowe życie.

Jesteśmy przekonani, że zadbanie – na tym etapie – o powyższe potrzeby, wzmocni odporność psychiczną uczniów, pomoże zredukować stres związany z ucieczką z kraju, a także będzie wspierać bezpieczeństwo oraz funkcjonowanie w społeczeństwie.

Jesteśmy gotowi pogłębić przekaz wynikający z naszych rekomendacji lub dołączyć do prac grupy roboczej, która wesprze proces adaptacji nowych uczniów w tym trudnym czasie.

Rekomendowane działania wspierają:

- Fundacja Ośrodka KARTA
- Fundacja na rzecz Praw Ucznia
- Kogitorium
- Fundacja Szkoła z Klasą
- Fundacja Ja, Nauczyciel
- Ruch Społeczny Obywatele dla Edukacji
- Fundacja Integracja
- Ośrodek Działań Ekologicznych „Źródła”
- Stowarzyszenie Lambda Szczecin
- Fundacja Szkatułka
- Fundacja Pole Dialogu
- Fundacja Iwo-Doradztwo Obywatelskie

- Fundacja Centrum im. prof. Bronisława Geremka
- Stowarzyszenie Jeden Świat z Poznania
- Fundacja Polskie Forum Migracyjne
- Fundacja Aktywności Lokalnej
- Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne ETHNOS
- Fundacja Nowej Kultury Bęc Zmiana
- Fundacja CultureLab
- Pomorskie Stowarzyszenie Aktywni Lokalnie
- Polska Sieć Ekonomii
- Stowarzyszenie Nomada
- Fundacja Przestrzenie Dialogu
- Fundacja Luna Plus
- Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego
- Instytut Spraw Publicznych
- Fundacja Autonomia
- Fundacja Rozwoju Dzieci im. Jana Amosa Komeńskiego
- Fundacja Stocznia
- Fundacja Szajn
- Stowarzyszenie na rzecz Praworządności w Szkołach „Stowarzyszenie Umarłych Statutów”
- SPUNK Fundacja Nowoczesnej Edukacji
- Polskie Stowarzyszenie im. Janusza Korczaka
- Fundacja Edukacji Prawnej „Iustitia”
- Ruch Samorządowy TAK! Dla Polski
- Związek Stowarzyszeń Kongres Ruchów Miejskich
- Fundacja ADRA Polska
- Stowarzyszenie DIVERSJA
- Fundacja Dobra Wola
- Stowarzyszenie Wiosna Bez Barrier
- Stowarzyszenie PORANEK
- Fundacja Sempre a Frente
- Środowiskowe Centra Zdrowia Psychicznego dla dzieci i młodzieży EZRA UKSW
- Fundacja Orange
- Społeczne Towarzystwo Oświatowe
- Musszelka
- Krytyka Polityczna (Stowarzyszenie im. Stanisława Brzozowskiego)
- Federacja na rzecz Kobiet i Planowania Rodziny
- Wielka Koalicja za Równością i Wyborem (WKRW)
- Grupa Ponton
- Ruch Samorządowy TAK! Dla Polski
- Szkoła bohaterów i bohaterów